

27-03-2014

Egenkapitalbehovet i HOFOR og muligheden for nye udlodninger

I ØU-notat 2013-0192567-3 forpligtigede Økonomiforvaltningen sig til sammen med HOFOR at konkretisere det egenkapitalbehov, som HOFOR's kommende investeringer i vindmøller og kraftvarmeværker m.m. medfører, og på dette grundlag udarbejde oversigt over mulighederne for udlodning fremadrettet.

Da klimaplanen blev udformet og vindmøllemålet fastlagt, blev det forventet, at vindmølleinvesteringer kunne finansieres med 100 pct. låntagning i KommuneKredit. Dette rammevilkår blev imidlertid ændret, da såvel Økonomi- og Indenrigsministeriet som Energistyrelsen ændrede deres tolkning af rammereglerne for KommuneKredit og samtidig gjorde opmærksom på, at garantier til vindmøller også skulle udformes, så disse ikke er i strid med statsstøttereglerne (BR 2013-86208), hvilket hindrer en 100 pct. lånefinansiering.

Økonomiforvaltningen og HOFOR vurderer derfor, at HOFOR har brug for alle forhåndenværende interne midler i HOFOR til finansiering af vindmølleinitiativer, såfremt HOFOR skal have mulighed for at realisere den første større del af vindmøllemålet i Københavns Klimaplan.

Herudover medfører en fuld implementering af klimaplanens vindmølle-mål et yderligere kapitalbehov i HOFOR, som HOFOR p.t. ikke kan finansiere internt. Den videre implementering af klimaplanen kræver derfor, at Københavns Kommune afsøger alternative finansieringsmetoder, som fx lån fra kommunen til HOFOR, indskud af mere egenkapital i HOFOR, andre/nye finansieringskilder internt i HOFOR. Umiddelbart vil Økonomiforvaltningen undersøge mulighederne for udlån fra kommunen til HOFOR til vindmøller.

Det anbefales derfor,

- at de frie likvider (p.t. 500 mio. kr.), internt i HOFOR, allokeres til vindmølleprojekter,
- at Københavns Kommune undersøger mulighederne for at udlåne midler direkte til HOFOR, og
- at såfremt ovenstående undersøgelser falder positivt ud, at Økonomiudvalget får mandat til at udmønte den eksisterende rammebevilling på 5,5 mia. kr. til vindmøller som vindmøllelån til HOFOR.
- at Økonomiforvaltningen, Teknik- og Miljøforvaltningen og HOFOR arbejder videre med at realisere vindmøllemålene i Københavns Klimaplan og i forbindelse med den planlagte evaluering af Klimaplanen 2015-16 vurdere indsatsen frem imod 2025.

Sagsnr.
2014-0039900

Dokumentnr.
2014-0039900-1

Sagsbehandler
Jesper Svensson

**Center for Byudvikling,
afsnit 3**

Københavns Rådhus,
Rådhuspladsen 1
1599 København V

Telefon
5137 3557

Telefax
3366 7003

E-mail
jes@okf.kk.dk

EAN nummer
5798009800176

Baggrund

Ændrede rammevilkår

Københavns Kommunes klimaplan og de efterfølgende indstillinger om vindmølleinvesteringer indeholder et mål om 360 MW vindmølleproduktionen ejet af Københavns Kommune via HOFOR. Det sammenlagte investeringsoverslag vedrørende vindmøller blev vurderet til 5,5 mia. kr., hvilket korrigeres til 5,6 mia. kr., jf. nedenstående tabel 1. Følsomheden i investeringsoverslaget er anskueliggjort i tabel 2, 3 og 4 nedenfor.

Tabel 1.

Vindmølle mål	Mål i MW	Investering i mio. kr.
Københavns Kommunens Klimaplan	360	5.500
I gangsatte vindmølle projekter på land*	37	406
Rest mål for land vindmøller	123	1.230
Samlede landvindmølle mål	160	1.636
Samlede kystnære, havvindmølle mål	200	4.000
Nyt investeringsoverslag	360	5.636

*Prøvestenen, Tjørneby & Ravlundvej og Knuthenborg

Som det fremgår, er der blevet foretaget en fordeling af det politisk fastsatte mål på 360 MW på hhv. landvindmøller og havvindmøller ud fra en vurdering af, hvor indsatsen ventes at kunne realiseres. Fordelingen ligger således ikke fast, men er et udtryk for HOFOR's realistiske fordeling af indsatsen.

Økonomiforvaltningen vurderede, at det var realistisk, at HOFOR kunne indfri vindmølle målet økonomisk, da det blev antaget, at Københavns Kommune kunne garantere 100 pct. for lån til vindmøller samt for lånefinansieret egenkapitalindsat i vindmølle selskabet, samt at låntagningen ville kunne ske i KommuneKredit.

Dette rammevilkår blev imidlertid ændret, da såvel Økonomi- og Indenrigsministeriet som Energistyrelsen ændrede deres tolkning af henholdsvis rammereglerne for KommuneKredit og gjorde opmærksom på, at garantier til vindmøller også skulle udformes, så disse ikke er i strid med statsstøttereglerne (BR 2013-86208).

Konsekvensen af de ændrede rammevilkår er:

1. At der kun kan stilles garanti for 80 pct. af det til enhver tid værende tilgodehavende i henhold til det enkelte lån,

2. at der ikke kan optages lån i KommuneKredit pga. KommuneKredits særstatus, og
3. at kommunen skal opkræve garantiprovision på markedsvilkår, hvilket mindsker rentabiliteten i vindmølleprojekter.

Effekten af de ændrede rammevilkår betyder, at HOFOR ikke kan optage lån i Kommunekredit (uproblematisk/let låntagning), og at der ikke kan optages lån i banker m.m. uden en betydelig egenkapital bag vindmølleprojekterne, som sikkerhed.

Egenkapitalbehov

Amagerværket:

Finansieringen af energiproduktion/kraftvarmeværker, i første omgang af Amagerværket (både el- og varmeproduktion), forventes etableret via en finansieringsmodel, hvor der på basis af varmesidens andel af Amagerværkets købspris og senere ombygningsomkostninger optages lån, der indskydes som egenkapital i produktionsselskabet.

Dette medfører, at selskabet, HOFOR Energiproduktion, får en egenkapitalstørrelse og solvens, der vurderes tilstrækkelig i relation til optagelse af lån på kommercielle vilkår (med 80 pct. garanti fra Københavns Kommune) til el-aktiviteterne, enten i et realkreditsinstitut eller i en bank. Det forventes således, at HOFOR kan konstruere en finansieringsløsning for ombygningen af Amagerværket mv., som inkluderer egenkapital.

Vindmøller:

Vindmøller er ren el-virksomhed. Der er således ikke nogen direkte kobling til fx varmevirksomheden som ved et kraftvarmeværk.

HOFOR vurderer, at de ændrede rammevilkår for låntagning og kommunal garantistillelse for vindmøller – selv med fortsat delvis kommunalgaranti – bevirker, at HOFOR ikke kan investere i flere vindmølleprojekter uden mere egenkapital eller anden efterstillet kapital.

HOFOR har således bundet omkring 74 mio. kr. i egenkapital i de eksisterende vindmølleprojekter, hvilket har bidraget til at realisere 37 MW vindmøller.

I omstående tabel vises et overslag over kapitalbehovet i forhold til at finansiere klimaplanens mål på 360 MW vindmøller.

Målet frem mod 2025 er at realisere 160 MW vindmøller på land til en gennemsnitspris på 10 mio. kr. pr. MW. HOFOR har allerede realiseret 37 MW på land, og der resterer således 123 MW af målsætningen. Det

centrale skøn for egenkapitalbehovet er 20 pct. af den investerede kapital svarende til 246 mio. kr., jf. tabel 2 (følsomhedstabel).

Tabel 2

123 MW land vindmøller			
Pris pr. MW i mio. kr.	8	10	12
Investeringsbehov	984	1230	1476

Egenkapitalbehov til land vindmøller, mio. kr.

15%	148	185	221
20%	197	246	295
25%	246	308	369
30%	295	369	443

Anm.: Egenkapitalbehovet varierer mod investeringsomkostningen pr. MW landvindmølle (15 pct. til 30 pct. sammenholdt med priser på 8,10 og 12 mio. kr. MW).

Kyst- og havvindmøller skal levere de resterende 200 MW af det samlede vindmølle mål. Kyst- og havvindmøller forventes at være væsentligt dyrere at anlægge og være behæftet med større risici. Til gengæld forventes kyst- og havvindmøller at have bedre vindforhold.

Tabel 3 viser et centralt skøn for egenkapitalbehovet til kyst- og havvindmøller på 1.200 mio. kr. samt følsomheder.

HOFOR vurderer, at kommunens engagement med garantier og kapital til vindmøller kan være med til at mindske egenkapitalbehovet på sigt i forhold til det centrale skøn. Til gengæld er anlægsinvesteringen mere usikker, og der er risiko for, at anlægssummen stiger i konkrete projekter, fx pga. komplicerede bundforhold eller tilslutning til el-nettet.

Tabel 3

200 MW hav og Kystnære vindmøller					
Pris pr. MW i mio. kr.	15	17	20	23	25
Investeringsbehov	3000	3400	4000	4600	5000

Egenkapitalbehov til kystnære- og hav vindmøller, mio. kr.

20%	600	680	800	920	1000
25%	750	850	1000	1150	1250
30%	900	1020	1200	1380	1500
35%	1050	1190	1400	1610	1750
40%	1200	1360	1600	1840	2000

Anm.: Egenkapitalbehovet varierer mod investeringsomkostningen pr. MW kyst- og havvindmølle (20 pct. til 40 pct. sammenholdt med priser på mellem 15 og 25 mio. kr. MW).

Som det fremgår af nedenstående tabel 4 bliver det nye centrale skøn for vindmølleinvestering i kommunens klimaplan (360 MW vindmøller)

korrigeret til 5,6 mia. kr. med en følsomhedsramme på min/max 4,5 mia. kr. til 7,0 mia. kr.

Tabel 4

Overslag over det samlede investeringsbehov	Central	min.	max
I gængsede vindmølle projekter på land	406	406	406
Land vindmøller	1230	984	1476
Kyst- og havvindmøller	4000	3000	5000
I alt	5636	4390	6882

Med udgangspunkt i de ændrede rammevilkår for finansiering af vindmøller og de deraf følgende vurderinger af egenkapitalbehovet til investering i henholdsvis landvindmøller og kystnære- og havvindmøller, skønnes det, at der er et samlet egenkapitalbehov på 1,4 mia. kr., hvoraf HOFOR Vind A/S allerede har 74 mio. kr. i egenkapital forbindelse med finansieringen af de første landvindmøller projekter, jf. tabel 5.

Det skal dog bemærkes, at HOFOR Vind A/S egenkapital er fremkommet ved optagelse af lån i HOFOR koncernen som efterfølgende er indskudt som egenkapital i HOFOR Vind A/S. På koncernniveau er der derfor ikke tale om rigtig egenkapital¹. HOFOR Vind A/S egenkapital forventes i 2013 årsrapporten at falde til omkring 65 mio. kr.

Tabel 5

Overslag over det samlede egenkapital behov	Central	min.	max
I gængsede vindmølle projekter på land	74	74	74
Land vindmøller	246	148	443
Kyst- og havvindmøller	1200	600	2000
I alt	1446	748	2443

Selv med 74 mio. kr. i egenkapital er HOFOR relativt langt fra at kunne realisere Københavns Kommunes vindmøllemål. Med Borgerrepræsentationens godkendelse har HOFOR dog mulighed for, inden for HOFOR koncernen, at allokere yderligere 500 mio. kr. til egenkapitalindsud ved vindmølleinvesteringer.

Herudover vurderer HOFOR, at landvindmølleprojekterne (fx Knuthenborg projektet) over de kommende 5 år kan genere 50 mio. kr. i afkast, som kan indgå i HOFOR Vind A/S' selvfinansiering af vindmølleprojekter, jf. tabel 6.

¹ I relation til en långiver/bank, som udlåner direkte til HOFOR Vind A/S vil der være tale om egenkapital fra långiver/bank's synspunkt.

Tabel 6

HOFOR's mulighed for at bidrage med kapital	mio. kr.
Egenkapital i eksisterende projekter	74
Mulig selvfinansiering i HOFOR Vind A/S de kommende 5 år	50
HOFOR's likvider	500
Sum	624

Hvis HOFOR får mandat til at allokere virksomhedens frie likvider til vindmøller vurderer selskabet, at afhængigt af kravet til egenkapitalandel (20 pct. til 40 pct.) og med lånefinansiering (med 80 pct. garanti fra Københavns Kommune) vil HOFOR over de kommende 3-5 år kunne investere mellem 1,25 mia. kr. og 2,5 mia. kr. i vindmøller. Det betyder, at HOFOR, i en positiv case, forventer at kunne realisere 150 MW vindmøller i et miks af landmøller (50 MW) og off-shore møller (100 MW), hvilket vil svare til omkring 40 pct. af målet i Københavns Kommunes Klimaplan.

Øvrige finansieringsspor

Sideløbende med kapitalallokeringen internt i HOFOR vil Økonomiforvaltningen arbejde med nye finansieringsmetoder til implementering af vindmølleområdet i Klimaplanen.

I lyset af Energistyrelsens 2 breve til Københavns Kommune af henholdsvis 31. maj 2013 og 14. maj 2013 vil Økonomiforvaltningen først og fremmest undersøge mulige modeller, hvor kommunen går ind som långiver til HOFOR's vindmøller. Det skyldes, at det af Energistyrelsens breve fremgår, at kommunen kan yde lån til aktiviteter inden for elforsyningsområdet, herunder el-produktion.

Økonomiforvaltningen forventer, at eventuelle lån til HOFOR's vindmøller vil skulle stilles på kommercielle vilkår, hvor prisen på lånet afspejler hvilken type lån/risiko, der anvendes (lånene kan fx opbygges i forskellige blokke med forskellig risiko, løbetid og priser m.m.).

Økonomiforvaltningen forventer, at kommunens lånevirkosomhed til el-produktion skal finansieres ved, at Københavns Kommune optager lån på det private lånemarked, på de vilkår kommunen kan forhandle sig frem til, eller fra kassen, hvis der er overskudslikvider, som alligevel skal placeres.

Københavns Kommune kan ikke optage lån til el-produktion i KommuneKredit, da KommuneKredit ikke må låne til el-produktion.

Fordelen ved, at København Kommune selv indtræder som långiver, er bl.a., at kommunen derved sikrer det afkast, som bankerne vil tage på rentemarginalen til kommunen, da det forventes, at kommunens lån til

HOFOR vil blive pålagt en rente, som er højere end den rente, som kommunens selv skal betale.

Ved at stille med lån til HOFOR's vindmøller undgås det endvidere, at midlerne indskydes som egenkapital. Egenkapitalindskud direkte fra kommunen er muligt, men da egenkapital er omfattet af statslige modregningsregler (skat), når pengene engang i fremtiden kan trækkes ud af HOFOR, anbefaler Økonomiforvaltningen, at det undgås, at kommunen indskyder ny egenkapital i HOFOR. Dette omfatter ikke HOFOR's muligheder for, internt mellem HOFOR's energiselskaber, at allokere eventuelle fremtidige nye overskud fra et område og over til vindmølleområdet.

I forbindelse med en afsøgning af kommunens udlånsmuligheder vil Økonomiforvaltningen rette henvende til Energistyrelsen om, at Københavns Kommune, jf. Energistyrelsens breve, vil påbegynde udlån til HOFOR's el-produktionsvirksomhed ved vindmøller. Herudover vil Økonomiforvaltningen sammen med HOFOR undersøge, hvilke krav der skal stilles til HOFOR, som låntager, for at undgå, at HOFOR modtager statsstøtte.

Københavns Klimaplan, KBH 2025

Teknik- og Miljøforvaltningen skal i 2015-16 evaluere KBH 2025 Klimaplanen og på den baggrund tage stilling til evt. regulering af indsatserne frem til 2025, fx om vindmøller kan/skal levere en større del af de samlede CO2 reduktioner.

Evalueringen af klimaplanen kan også betyde, at kommunens samlede vindmøllemål bliver revideret. Teknik- og Miljøforvaltningen har oplyst, at vindmøller har stor betydning for opfyldelsen af CO2-neutralitetsmålet. Økonomiforvaltningen forventer derfor ikke, at vindmøllemålet bliver reduceret fremadrettet.